Diarienummer: SBYN/2026:174 yttrande

Yttrande över remiss – trädval med hänsyn till inhemska fåglar och naturvård

Vid val av träd i tätorter bör naturvårdens och de inhemska fåglarnas behov väga tungt.

Vår utgångspunkt är att inhemska trädslag bör vara det självklara förstahandsvalet. De har under mycket lång tid utvecklats tillsammans med det svenska växt- och djurlivet och utgör därför en betydligt mer komplett del av det ekosystem som våra inhemska fåglar är beroende av.

Träden är mer än bara träd

Ett träds betydelse för fågellivet handlar inte bara om själva trädet som häcknings- eller skyddsplats. Minst lika viktigt är det liv som finns på och kring trädet.

Inhemska trädslag kan hysa ett stort antal insekter och andra organismer som i sin tur utgör föda för fåglar. Detta är särskilt viktigt under häckningsperioden när exempelvis talgoxe, blåmes och andra småfåglar behöver stora mängder insekter och larver för att föda sina ungar.

När ett främmande trädslag ersätter ett inhemskt trädslag följer inte automatiskt hela det ekologiska nätverk av arter som är knutet till det inhemska trädet med. Detta innebär att ett område som domineras av främmande trädslag i vissa fall kan få ett betydligt fattigare insektsliv och därmed också sämre förutsättningar för våra inhemska fåglar.

Det bör därför inte räcka att konstatera att ett främmande träd överlever och växer bra i stadsmiljön. Frågan måste också vara vilket ekologiskt värde trädet har och vilka arter som kan dra nytta av det.

Inhemska träd bör vara huvudprincipen

Arter som ek, sälg, asp, björk, rönn, fågelbär och lind bör ges en framträdande plats i kommunens trädplantering där växtplatsen tillåter det.

Särskilt viktigt är att bevara äldre träd. Ett gammalt träd kan ha ett mycket stort värde för fåglar och insekter genom håligheter, grov bark, döda grenar, svampar och ett rikt insektsliv. Ett nyplanterat träd kan inte på kort tid ersätta dessa funktioner.

Främmande trädslag bör användas mycket restriktivt

Främmande trädslag bör enligt vår uppfattning inte betraktas som likvärdiga alternativ till inhemska träd ur naturvårdssynpunkt. De bör i första hand komma i fråga endast när särskilda förhållanden gör att lämpliga inhemska arter har svårt att klara växtplatsen.

Det kan exempelvis handla om mycket hårdgjorda urbana miljöer med extrem värme, begränsad jordvolym och återkommande torkperioder. I sådana undantagsfall kan ett tåligt och icke-invasivt främmande träd vara bättre än att plantera ett inhemskt träd som har små möjligheter att överleva.

Detta bör dock vara undantag snarare än huvudregel.

Erfarenheter av sjukdomar och skadegörare måste tas tillvara

Samtidigt måste valet av inhemska trädslag göras med hänsyn till framtida sjukdomar och skadegörare. Erfarenheterna av exempelvis almsjuka och askskottsjuka visar att även inhemska trädslag kan drabbas mycket hårt.

Vid plantering bör därför motståndskraft och lämplighet för den aktuella växtplatsen vägas in. Även förekomsten av mistel bör uppmärksammas. Erfarenheter av exempelvis vissa popplar och hybridaspar, som kan vara mycket känsliga för mistelangrepp, bör tas tillvara vid framtida trädval.

Lind är ett bra exempel

Lind, både skogslind och parklind, är exempel på träd som kan vara mycket värdefulla i urbana miljöer. Lind är tålig, anpassningsbar och kan ge både ekologiska och andra värden.

Samtidigt måste valet av växtplats ta hänsyn till trädets egenskaper. Under blomningen kan exempelvis honungsdagg från bladlöss ge ett klibbigt nedfall, vilket gör att lind inte alltid är lämpligt intill parkerade bilar.

I urbana miljöer behöver man också beakta att lind kan kräva återkommande hantering av mistel. Det är ytterligare ett exempel på varför rätt träd på rätt plats bör vara en grundprincip.

Klimatanpassning får inte bli ett argument för att generellt ersätta inhemska träd

Klimatförändringen innebär utan tvekan nya utmaningar för våra träd. Det är därför rimligt att ta hänsyn till torka, värme och andra förändrade förutsättningar.

Men behovet av klimatanpassning bör inte leda till en generell övergång till exotiska trädslag. I en tid då vi samtidigt har ett stort behov av att återställa och stärka den biologiska mångfalden bör det vara en grundläggande princip att i första hand använda trädslag som hör hemma i det svenska ekosystemet och som våra inhemska arter har utvecklats tillsammans med.

Sammanfattning:

Vi anser därför att kommunen bör:

- ha inhemska trädslag som huvudregel vid nyplantering,

- särskilt prioritera träd som har stor betydelse för våra inhemska fåglar och deras födotillgång,

- bevara äldre och grova träd så långt det är möjligt,

- använda främmande trädslag endast när särskilda växtplatsförhållanden motiverar detta,

- inte använda invasiva trädslag,

- ta hänsyn till sjukdoms- och skadegörarrisker samt trädens motståndskraft,

- beakta mistelresistens vid lämpliga trädval,

- och anpassa trädvalet efter den specifika växtplatsen.

Vår bedömning är att restaurering och förstärkning av den biologiska mångfalden bör vara utgångspunkten för kommunens trädstrategi. Klimatanpassning är viktig, men bör i första hand ske genom att välja rätt inhemska träd på rätt plats och genom att skapa goda växtförutsättningar. Främmande trädslag bör endast användas när det finns tydliga och väl motiverade skäl.

Eskilstuna

2026-08-25

Ornitologiska Klubben Eskilstuna OKE

818001-2380

Lennart Cronholm

Ordförande.